

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-02
REANIMATSIYADA INFUZION TERAPIYA ASOSLARI**

Rustamov Yusufjon Rustam o'g'li

RSHTYOIMSF Reanimatsiya va anestziologiya

yo'nalishi 2-kurs klinik ordinatori

Annotatsiya: Infuzion terapiya reanimatsiya va intensiv terapiya sharoitida qo'llaniladigan eng muhim davolash usullaridan biri bo'lib, organizmning gemodinamik barqarorligini ta'minlash, suyuqlik va elektrolit muvozanatini tiklash hamda to'qimalarning adekvat perfuziyasini saqlashga qaratilgan. Kritik holatlarda, jumladan shok, og'ir travmalar, kuyishlar, sepsis, qon yo'qotish va suvsizlanish holatlarida infuzion terapiya hayotiy muhim organlar faoliyatini qo'llab-quvvatlashda asosiy rol o'ynaydi. Infuzion terapiya yordamida aylanib yuruvchi qon hajmi tiklanadi, mikrosirkulyatsiya yaxshilanadi va hujayralarning kislorod bilan ta'minlanishi normallasadi. Mazkur maqolada reanimatsiya amaliyotida qo'llaniladigan infuzion eritmalar turlari, ularning farmakofiziologik xususiyatlari, qo'llash prinsiplari hamda organizmga ta'siri ilmiy manbalar asosida tahlil qilindi. Shuningdek, kristalloid va kolloid eritmalarining klinik ahamiyati, ularni qo'llash ko'rsatmalari va infuzion terapiyaning asosiy maqsadlari yoritildi.

Kalit so'zlar: Infuzion terapiya, reanimatsiya, intensiv terapiya, kristalloid eritmalar, kolloid eritmalar, gipovolemiya, gemodinamik barqarorlik, perfuziya, mikrosirkulyatsiya, elektrolit muvozanati, shok, suyuqlik terapiyasi.

KIRISH

Zamonaviy tibbiyotda reanimatsiya va intensiv terapiya kritik holatdagi bemorlarni davolashda muhim o'rin tutadi. Bunday holatlarda organizmda gemodinamik buzilishlar, suyuqlik yetishmovchiligi, elektrolit disbalansi va to'qimalarning kislorod bilan ta'minlanishining buzilishi kuzatiladi. Ushbu patologik o'zgarishlar hayotiy muhim organlar faoliyatining izdan chiqishiga va og'ir asoratlar rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli reanimatsiya amaliyotida organizmning ichki muhit barqarorligini tiklash va saqlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Infuzion terapiya organizmga turli eritmalarini vena orqali yuborish orqali suyuqlik hajmini tiklash, qon aylanishini yaxshilash hamda metabolik jarayonlarni normallashtirishga qaratilgan davolash usulidir. Ushbu terapiya ayniqsa gipovolemiya,

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-02**

shok, qon yo'qotish, kuyish kasalligi, sepsis va og'ir intoksikatsiya holatlarida keng qo'llaniladi. Infuzion terapiya yordamida aylanib yuruvchi qon hajmi oshiriladi, arterial bosim barqarorlashadi va to'qimalarning adekvat perfuziyasi ta'minlanadi. Infuzion terapiyaning samaradorligi ko'p jihatdan qo'llaniladigan eritmaning turi, hajmi va yuborish tezligiga bog'liq. Hozirgi kunda reanimatsiya amaliyotida kristalloid va kolloid eritmalar keng qo'llanilib, ular organizmning suyuqlik muvozanatini tiklashda muhim ahamiyatga ega. Kristalloid eritmalar hujayralararo suyuqlik hajmini tiklashda samarali bo'lsa, kolloid eritmalar tomir ichidagi suyuqlik hajmini uzoq muddat saqlab turish xususiyatiga ega. Reanimatsiya sharoitida infuzion terapiyani to'g'ri tashkil etish bemorning umumiy holatini barqarorlashtirish, asoratlarni oldini olish va davolash samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli infuzion terapiyaning nazariy asoslari, qo'llash prinsiplari va organizmga ta'sir mexanizmlarini chuqur o'rganish intensiv terapiya va reanimatologiya amaliyotida dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

MATERIALLAR VA METODLAR

Ushbu tadqiqot ishida reanimatsiya sharoitida qo'llaniladigan infuzion terapiyaning nazariy asoslari, uning organizmga ta'siri va klinik ahamiyatini o'rganish maqsadida zamonaviy tibbiy adabiyotlar, ilmiy maqolalar va klinik qo'llanmalar tahlil qilindi. Tadqiqot davomida intensiv terapiya, patofiziologiya, reanimatologiya va klinik farmakologiyaga oid manbalar tizimli ravishda o'rganildi va umumlashtirildi.

Tadqiqot metodlari sifatida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy baholash, patofiziologik yondashuv va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Infuzion terapiyada qo'llaniladigan asosiy eritmalar, jumladan kristalloid va kolloid eritmalarining farmakologik xususiyatlari, organizmga ta'siri va qo'llash ko'rsatkichlarga, mikrosirkulyatsiyaga va to'qimalarning kislorod bilan ta'minlanishiga ta'siri tahlil qilindi. Olingan ma'lumotlar asosida infuzion terapiyaning reanimatsiya sharoitidagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, infuzion terapiya kritik holatdagi bemorlarda gemodinamik barqarorlikni tiklashda muhim ahamiyatga ega. Gipovolemiya holatlarida infuzion terapiya yordamida aylanib yuruvchi qon hajmi oshiriladi, yurakka venoz qaytish yaxshilanadi va yurak chiqish hajmi ortadi. Natijada arterial bosim barqarorlashadi va hayotiy muhim organlarning qon bilan ta'minlanishi

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-02**

yaxshilanadi. Kristalloid eritmalar, jumladan natriy xlorid eritmasi va Ringer eritmasi, hujayralararo suyuqlik hajmini tiklashda samarali ekanligi aniqlandi. Ushbu eritmalar organizmda tez taqsimlanadi va suyuqlik yetishmovchiligini bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Kolloid eritmalar esa tomir ichida uzoqroq saqlanib, onkotik bosimni oshiradi va suyuqlikni tomir ichida ushlab turishga yordam beradi. Bu esa ayniqsa og'ir gipovolemiya va shok holatlarida gemodinamik ko'rsatkichlarni barqarorlashtirishda muhim ahamiyatga ega. Infuzion terapiya natijasida mikrosirkulyatsiya yaxshilanadi, to'qimalarning kislorod bilan ta'minlanishi ortadi va metabolik jarayonlar normallasadi. Bu esa hayotiy muhim organlar faoliyatining tiklanishiga yordam beradi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar infuzion terapiyaning reanimatsiya amaliyotidagi muhim o'rnini tasdiqlaydi. Kritik holatlarda organizmda suyuqlik hajmining kamayishi, qon aylanishining buzilishi va to'qimalarda gipoksiya rivojlanadi. Ushbu holatlar hayot uchun xavf tug'diradi va tezkor tibbiy aralashuvni talab qiladi. Infuzion terapiya yordamida organizmning suyuqlik muvozanati tiklanadi, gemodinamik ko'rsatkichlar barqarorlashadi va to'qimalarning perfuziyasi yaxshilanadi. Bu esa hujayralarda metabolik jarayonlarning normallasishiga va organlar funksiyasining tiklanishiga olib keladi. Kristalloid eritmalar organizmda suyuqlik yetishmovchiligini tez bartaraf etishda samarali bo'lsa, kolloid eritmalar tomir ichidagi suyuqlik hajmini uzoqroq saqlab turish xususiyatiga ega. Shu sababli reanimatsiya amaliyotida ushbu eritmalar to'g'ri tanlash va qo'llash muhim ahamiyatga ega. Infuzion terapiyani noto'g'ri yoki ortiqcha qo'llash esa o'pka shishi, yurak yuklamasining ortishi va boshqa asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli infuzion terapiya bemorning umumiy holati, gemodinamik ko'rsatkichlari va laborator tekshiruv natijalariga asoslangan holda individual ravishda olib borilishi kerak.

XULOSA

Infuzion terapiya reanimatsiya va intensiv terapiya amaliyotining ajralmas qismi bo'lib, kritik holatdagi bemorlarning hayotini saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu terapiya yordamida organizmning suyuqlik muvozanati tiklanadi, gemodinamik barqarorlik ta'minlanadi va to'qimalarning adekvat perfuziyasi yaxshilanadi. Kristalloid va kolloid eritmalar infuzion terapiyaning asosiy vositalari hisoblanib, ularning to'g'ri qo'llanilishi davolash samaradorligini oshiradi. Infuzion terapiya natijasida mikrosirkulyatsiya yaxshilanadi, to'qimalarning kislorod bilan ta'minlanishi ortadi va hayotiy muhim organlar faoliyati tiklanadi.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-02**

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Hall J.E., Guyton A.C. Guyton va Hall tibbiy fiziologiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2021.
2. Abbasov A., Karimov Sh. Patologik fiziologiya. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2018.
3. Marino P.L. The ICU Book. – Philadelphia: Wolters Kluwer, 2018.
4. Irgashev Sh.I., Axmedov B.A. Reanimatologiya va intensiv terapiya asoslari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
5. Kumar V., Abbas A.K., Aster J.C. Robbins Basic Pathology. – Philadelphia: Elsevier, 2020.
6. McPhee S.J., Hammer G.D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. – New York: McGraw-Hill, 2019.
7. Myburgh J., Mythen M. Resuscitation Fluids. – New England Journal of Medicine, 2013.
8. Evans L. et al. Surviving Sepsis Campaign: International Guidelines for Management of Sepsis and Septic Shock. – Intensive Care Medicine, 2021.
9. Parpiev A.P. Intensiv terapiya va kritik holatlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
10. Sherwood L. Human Physiology: From Cells to Systems. – Boston: Cengage Learning, 2019.